

Koeien weiden in gemaaid gras in de kinderschoenen

De koeien laten weiden in gemaaid gras. Er zijn maar weinig Nederlandse melkveehouders die er ook maar over peinzen. Terwijl het in Nieuw-Zeeland gebruikelijk is. Een artikel over de voor- en nadelen van ‘pre-graze mowing’.

TEKST JELLE FEENSTRA

Melkveehouder André de Haan (32) uit Eastermar zweert bij zijn uit Nieuw-Zeeland meegenomen systeem van ‘pre-graze mowing’, ofwel de koeien laten weiden in gemaaid gras. Hij combineert het met stripgrazen en is ervan overtuigd dat je er meer kwaliteit en droge stof uit gras mee in de koeien krijgt. Tien jaar vertoefde hij in het land van de kiwi’s, eerst als boerenarbeider, later als sharemilker. In 2015 kwam

hij vervroegd terug naar Friesland om het bedrijf van zijn schoonouders voort te zetten. Nu melkt hij samen met zijn vrouw 150 melkkoeien. Vanaf de terugkeer was inzetten op melkproductie de strategie. Dat lukte aardig. De veestapel groeide niet, de melkplas des te meer, met 400.000 kilogram naar 1,5 miljoen kilo. Een ingrijpende stalrenovatie en meedoen aan de mpr hielpen bij de melkproductiestijging. Maar ook De Haans

revolutionaire visie op weidegang kan er niet los van worden gezien. Elke middag tussen 14.00 en 15.00 uur of 's avonds na het melken maait hij een strook gras, de maaier op zo'n 8 tot 10 centimeter hoogte. 'Eigenlijk is maaien een groot woord, het is meer toppen dan echt maaien. Het gras moet goed groen onder de maaier vandaan komen.'

Het gemaaide gras laat hij een nacht liggen. Meteen na het ochtendmelken, zo rond 7.30 uur, gaan de koeien naar buiten en mogen ze tussen twee draden grazen op de gemaaide perceelstrook. 'Ik wil niet dat ze teruglopen naar eerdere stukken, de maaistrook moet schoon leeg.'

Suikers met middagmaaien

Rond 13.00 uur moeten de koeien het gemaaide gras schoon ophebben. 'Doorgaans zitten mijn koeien dan zo vol dat ze 's middags meer aan het nippen zijn dan echt aan het grazen.' Diezelfde middag zit De Haan alweer op de trekker om tussen 14.00 en 15.00 uur een nieuwe strook gras te maaien voor de volgende dag. Soms gebeurt dat ook 's avonds. 'Die twee tijdstippen kies ik bewust uit, omdat je in mijn optiek dan de meeste suikers in het gemaaide gras krijgt.' De percelen van De Haan zijn 3 à 4 hectare groot. Gemiddeld 'stripgrazen' zijn 150 koeien zo 1,3 hectare per dag. 'Zo'n drie dagen grazen ze dan op 4 hectare en krijgen ze een combinatie van gemaaid gras en gras op stam binnen.' Voordat De Haan een nieuw weideblok van 30 hectare opzoekt, komen de koeien nog tweemaal terug op het eerste perceel: na 21 en na 42 dagen.

De voordelen van deze manier van werken? De Haan noemt er verschillende. 'Doordat ik het gras even laat liggen, is het droger, waardoor je meer kilo's droge stof in de koe krijgt. Ik maai op tijdstippen dat er maximaal suiker in het gras zit, wat het verse gras energierijk en smakelijk maakt. Verder schiet het gras nooit in de raai, waardoor de hergroei in mijn optiek beter is.'

De melkveehouder is van mening dat hij op deze manier zijn ruwvoer optimaal benut. 'Zeker, er gaan best wat uurtjes en diesel in zitten. Maar het levert ook wat op. Er wordt weinig gras verknoeid, dat zie ik om me heen helaas wel anders. Ik ben ervan overtuigd dat ik met dit systeem veel melk uit gras haal en kan er echt van genieten als de koeien languit liggen in een kwaliteitsperceel waar geen onkruid te bekennen is. Man, het weiland lijkt net een golfbaan als de koeien het verlaten. Dat betekent ook kwaliteitsgras als ze er terugkomen.'

Visueel aantrekkelijk

Grasland- en weidegangdeskundige Bert Philipsen van Wageningen Universiteit gelooft het meteen. 'Ik krijg van weidecoaches regelmatig vragen over pre-graze mowing, juist omdat het er visueel zo aantrekkelijk uitziet.' Of het systeem ook daadwerkelijk leidt tot een substantieel betere grasbenutting in de koe of een substantieel hogere jaaropbrengst aan gras ten opzichte van stripgrazen en omweiden, is tot dusverre niet aangetoond. Philipsen: 'Integendeel zou ik bijna willen zeggen. Maar het hangt natuurlijk ook af van de manier waarop je het toepast. Het onderzoek is uitgevoerd in Nieuw-Zeeland, de omstandigheden daar zijn niet een-op-een te vergelijken met Nederland.' Zie ook kader boven aan pagina 28. Belangrijk is volgens Philipsen plaatst ook de wijze waarop je pre-graze mowing toepast. 'Melkveehouder André

de Haan doet het op een heel speciale manier. Wat is de beste maailengte? Wat is de invloed van de tijdstippen van maaien? Vreten de koeien het gras beter als het een dag van tevoren al wordt gemaaid, omdat het dan minder vochtig is? Dat zijn allemaal vragen die nog niet in onderzoeken zijn beantwoord, zeker niet onder Nederlandse omstandigheden.'

Philipsen is dan ook erg geïnteresseerd in de wijze waarop De Haan voormaaien toepast. Voordelen ziet hij zeker. 'Waar je normaal na twee of drie keer terugkomen op een weide de nodige bebossing hebt, houd je nu schoon en smakelijk land. Je mag verwachten dat de grasopname op schoon land beter is. Dat je over drie weken weer smakelijk gras hebt, is in mijn ogen het grootste voordeel.'

Correctiemaatregel voor schoon etgroen

Ook melkveehouder Bartele Holtrop in Rotstergaast past in de zomermaanden nu en dan pre-graze mowing toe, als het gras in de raai dreigt te schieten. 'Bij ons is het geen dagelijks terugkerend onderdeel van de bedrijfsvoering, maar een correctiemaatregel om schoon etgroen te krijgen.' Het voordeel ten opzichte van maaien na het weiden vindt hij dat er minder grasrestanten blijven liggen op het land. Ook Holtrop kent de uitkomsten van het onderzoek in Nieuw-Zeeland: meer grasverlies en een tragere hergroei. 'Ik denk dat het er toch mee te maken heeft dat gras door de grazende koe anders wordt afgeknipt dan met een maaier die het stukslaat. Wellicht dat je met een dubbelrijige maaibalk dicht bij het principe van de weidende koe kunt komen.' Holtrop looft de speciale en consequente manier waarop zijn collega André de Haan het systeem toepast. 'Daar zit echt een goed stukje vakmanschap achter.'

Philipsen ervaaarde op zijn reizen door Nieuw-Zeeland dat pre-graze mowing vooral wordt toegepast als correctiemaatregel om bebossing te voorkomen. 'Door het gras voor te maaien wordt alles netjes afgemaaid, vreten de koeien het maaisel direct op en is voor de volgende keer het perceel weer in perfecte conditie om kort afgegrasd te worden.' Een aantal melkveehouders zweert er volgens Philipsen bij. 'Ook omdat zij geloven dat als de koeien het maaisel opvreten dat minder energie kost dan weiden. Zeker bij taai en stengelig gras zit daar wat in.' Terug naar De Haan. Waar hij in Nieuw-Zeeland veel werkte met grashoogtemeters en grasinschattingsinstrumenten als de feedwedge, voelt hij zich nu zo ervaren dat hij denkt de grasgroei en grasbehoefte goed op eigen

▲
*André de Haan:
'Doordat het gras
even ligt, is het
droger, waardoor
je meer kilo's
droge stof in de
koe krijgt'*

Uit onderzoek blijkt: minder gras en niet meer melk bij voormaaaien

Stijgt de melkproductie? Gaan de gehalten vet en eiwit omhoog? Levert de methode meer grasproductie op? De onderzoeken die tot dusverre zijn gedaan naar het effect van pre-graze mowing op de melkproductie, wijzen daar niet op. Het meest recente onderzoek hiernaar is uitgevoerd op de Lincoln University Research Dairy Farm (LURFD) in Nieuw-Zeeland. Het vond plaats tussen oktober 2016 en februari 2017, dat zijn in Nieuw-Zeeland de zomermaanden.

Het weiland werd ingedeeld in vier grote blokken. Op twee blokken schaalden de onderzoekers de koeien in op 1400 kilo droge stof. Op de twee andere blokken was de inschaarhoogte 1800 kilogram droge stof. De onderzoekers deelden de blokken daarna op in een deel waar de koeien direct gingen weiden en een deel waar kort voor het weiden eerst werd gemaaid. De resultaten zullen melkveehouders niet aansporen om te gaan voormaaaien. Er was geen enkel effect merk-

baar op de melkproductie, terwijl de grasopbrengst verminderde.

Pre-graze mowing zorgde in het onderzoek namelijk voor een iets tragere hergroei van het gras, omdat het gras korter werd afge-maaid dan de koeien het afvraaten. De graslandverspilling was ook iets hoger bij het maaien. Kortom, het meest recente onderzoek dat is gedaan, wijst uit dat de nadelen van pre-graze mowing groter zijn dan de voordelen.

waarneming en gevoel te kunnen inschatten. Hij vertelt dat veel collega-melkveehouders belangstelling hebben voor zijn systeem van pre-graze mowing, maar dat het niet meevalt om het in de praktijk te brengen. 'Je maait snel te diep. Tja, dan krijg je inderdaad minder grasopbrengst. Ook zie ik vaak gebeuren dat er wordt ingeschaard op te lang gras, met veel vertrapping tot gevolg.'

Van hf naar jersey

Wat De Haans methode extra bijzonder maakt, is dat hij zijn speciale manier van beweiden combineert met stevig bijvoeren op stal in de avond. De voermengwagen brengt dan graskuil, mais, perspulp, bierbostel en energiemeel voor het hek. Het leidt tot een melkproductie van bijna 10.000 liter melk per koe. Toch is de melkveehouder nog niet tevreden. 'Ik zit in de omslag van hf-koeien naar jerseys. Daar krijg je weliswaar nooit meer dan 23 kilo droge stof in, maar het zijn echte weidekoeien, die het gras efficiënter tot melk verwerken. Nu haal ik 1000 kilo vet en eiwit uit bijna 10.000 liter melk, met jerseys hoop ik dezelfde kilo's uit 7.800 liter melk te halen. Ik ga dan verliezen op de post omzet en aanwas, maar denk dat ruimschoots terug te verdienen op de voerkosten.'

Video: voormaaaien in de praktijk

Hoeveel werk kost het voormaaaien nu eigenlijk? VeeteeltGRAS ging kijken bij André de Haan en maakte een video.

[▶ Bekijk de film op **veeteelt.nl**](#)

Helwi Tacoma: 'Kwaliteit van het gras gaat omhoog'

Helwi Tacoma is directeur en mede-eigenaar van Intelact, een gerenommeerd Nieuw-Zeelands bedrijf voor advies omtrent grasteelt,

veevoeding en financiën. Daarnaast is hij mede-eigenaar van een melkveebedrijf met 720 koeien. Tacoma is bepaald niet onder de indruk van het onderzoek van de Lincoln University Research Dairy Farm (zie kader boven). 'Ik zie het als een momentopname, gebaseerd op een klein onderzoek op één boerderij.'

In de praktijk ziet Tacoma dat 40 procent van de boeren pre-graze mowing toepast en dat het wel degelijk effect heeft. 'Mijn inschatting is dat de kwaliteit van het gras duidelijk omhooggaat. Dat leidt tot gezondere koeien en betere producties.'

De manier van werken van André de Haan

(zie boven) noemt hij bijzonder. 'In Nieuw-Zeeland wordt pre-graze mowing alleen gebruikt als correctiemaatregel.' Volgens Tacoma kun je het beste voor de koeien uitmaaien als het grasperceel nog niet massaal in bloei is geschoten. 'De koeien laten het grasperceel dan schoner achter en de opname aan droge stof ligt 5 tot 10 procent hoger. Maar het belangrijkste is dat de kwaliteit van het gras omhooggaat ten opzichte van niet maaien. De groeicijfers gaan voor die grasbeurt misschien 10 tot 15 procent onderuit, want een koe knipt gras anders dan een maaier. Maar voor dat offer krijg je meer kwaliteit terug.'